Ч. 107 (11.448). Львів, пятниця 17. травня 1929. Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Триліття.

Львів, 16. травня 1929.

Цього місяця минає три роки від травневого перевороту, якого доконав у Варшаві марш. Пілсудський під гаслами санації відносин у польській державі. Наслідки перевороту всім відомі. Уряду Вітоса не стало, уступив зі свого становища і президент Войцєховський. До влади прийшов санаційний табор під проводом марш. Пілсудського, що заініціював у Польщі систему т. зв. твердої руки в правлінні. Він виконує владу по нинішній день.

За три роки в Польщі богато дечого змінилося, особливо під політичним оглядом. „Тверду руку" потравневого правління відчули зараз-же по перевороті передовсім противники санаційного табору. І хоч вони мали більшість у толішньому соймі, то всеж до систематичної і плянової боротьби з новим урядом були не здатні. Сойм під диктат ухвалив зміну деяких постанов конституції, наділюючи нового президента держави великими повновластями, і служив потім до самого свого кінця радше для декорації, як для виконування своїх обовязків. Новий уряд правив без сойму і на підставі одержаних повновластей для президента декретував закони.

Попри державну працю заявся санаційний табор дуже інтензивно працею над ослаблюванням та моральним дисквалліфікуванням своїх політичних противників. Йому вдалося цілковито розложити „Пяста" і польську народову демократію. Обі ті політичні організації сильно ослабли та втратили впливи. Такі партії як ППС і „Визволєнє" стояли тоді на політичних позиціях санації. Вони акцептували переворот і давали підтримку новому урядові. ППС взяла навіть активну участь у перевороті та в великій мірі причинилася до його успіху. Нині обі ці партії, отже ППС і „Визволєнє", є у завзятій опозиції до санаційного правління, яке зі свого боку робить все, щоби їх розложити та ослабити випробованими свого часу у відношенні до ендеків і пястівців засобами. Не можна сказати, щоби ця акція санації була цілком безуспішною. Але про те, так мимоходом.

На весну 1928 р. переведено нові вибори до законодатних установ, у яких весь санаційний табор виступив зорганізовано під фірмою Безпартійного Бльоку співпраці з урядом. Безпартійний Бльок не висунув ніякої одноцілої програми державного будівництва, бо таку заступала йому сама особа марш. Пілсудського. Більшости у новому соймі цей Бльок не здобув. Сам. вибори показали, що санація готовилась до них довго, бо від травневого перевороту аж до самого дня виборів. Але не зважаючи на те вповні побідною з виборів не вийшла. Новий сойм опинився в дуже незавидному положенні. Його роля звелася теж до декорації. Що більше, новий сойм, у якому більшість находилася в руках опозиції, опинився в ролі контрагента затяжної боротьби. Другим контрагентом тієї боротьби став уряд як противник сойму. До якої стадії напруження дійшли відносини між урядом і соймом не треба й пригадувати, бо це свіже в памяти усіх.

Які позитивні досягнення потравневих урядів для Польщі? Першого року було враження, що Польща консолідується в господарському відношенні. Може воно спершу так і було. Але пізніше ставало чимраз гірше. Тепер вже й санаційна преса признає, що в господарському відношенні настали в Польщі важкі часи. Але попри те та сама преса незвичайно тішиться тим, що, мовляв, великодержавне становище Польщі сильно зросло. А пише вона про те з нагоди переміни італійського посольства в Варшаві на амбасаду. Про те пишемо на іншому місці. Видно, що льогіка т. зв. санаційних журналістів прямує шляхом, який в силі годити такі суперечности як піднявка внутрішньо-державних господарських труднощів з одного боку і зріст великодержавного престіжу та значіння польської держави у міжнародніх відносинах з другого боку. Для нас ці суперечности важко зі собою погодити і тим важче зрозуміти цей великодержавницький оптимізм санаційних публіцистів.

У ділянці національної політики санаційне правління не висунуло за три роки ніякої нової програми. Воно всеціло акцептувало в тій ділянці програму своїх хієнопястівських попередників з перед травня 1926 р. Писати про неї богато не треба, бо вона всім відома. Люди з Безпартійного Бльоку придумали ще програму т. зв. реґіоналізму на українських і білоруських землях і намагаються її виконувати. Суть тієї програми заключається в тому, щоби українське населення розбити та розєднати, перетворити його в стадо послушних овечок, які репрезентувалиб на зовні не цілий український нарід, а поодинокі етнічні групи того народу, в виді окремих відрубних племен (не українців, а бойків, гуцулів, поліщуків, лемків і т. д.). Словом у ділянці національної політики кермуються санаційні правителі взагалі старим правилом: діли і пануй.

Щож до самого санування відносин у цілій державі, то про те краще не писати. Бо за три роки сталося і виявилося богато дечого такого, що вимагає для санації нової санації. Ось і весь біланс потравневого правління і політики за три роки. Він богатий на численні „сензації" політичного посмаку, але скромний і бідний у досягнення для консолідації держави.

Сумерк митрополита Дениса.

Несподіваний приїзд до Варшави постійного делеґата царгородського патріярха.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 11. травня 1929 р.

II.

Вже яких півтора року тому, — коли ясно стало, що митрополит Денис не має авторитету ані серед українців ані москалів, і що відносини в православній церкві в Польщі таки швидше чи пізніше будуть вимагати санації, — завели т. зв. урядові чинники з Денисом розмову про постійний побут у Варшаві делеґата царгородського патріярха. Не надаючи цій розмові особливого значіння, митрополит згодився тоді на таку ідею. Він мабуть і забув про це, однак не забули в департаменті віроісповідань.

І ось враз 2-го ц. м. явився у Варшаві тракійський епископ Олександер Зотос, грек, д-р фільософії, абсольвент католицького університету в Мюнхені. На двірці вітали його представники уряду, міністерство освіти подбало про гарні апартаменти для нього в Европейському готелі, приділило йому постійного секретаря-перекладчика та взагалі на самому вступі маніфестаційно підкреслило свою ввічливість і прихильність. Вона не булаб звернула особливої уваги, колиб не одночасна демонстративна неввічливість варшавської православної митрополії, яка приїзду епископа Олександра наче зовсім не помітила. Зголосившись до митрополита Дениса, еп. Олександер предложив йому документи від патріярха з Константинополя і просив від митрополита допомоги. Ця остання просьба, видно, зразу найшла прихильний відгук, бо митрополит Денис тутже заборонив приїзжому епископові взяти участь у святочних великодних відправах! Варшавська російська „За Свободу", повідомляючи про цю заборону, додала свій коментар, що, мовляв, серед православних кол істнує поголоска, що еп. Олександра спровадив до Польщі уряд, який буцім-то бажає собі, щоби керма православної церкви найшлася в руках осіб, що не належать до місцевих церковно-слявянських гуртків. „Курєр Варшавскі" з дня 9. ц. м. пішов ще далі, подаючи, що „говориться про уступлення митрополита Дениса та іменування на його місце приїзжого епископа". Сам еп. Олександер негайно поспів з запереченням поголосок про якийнебудь його конфлікт з митрополією, заявляючи скромно, що приїхав він до Варшави, як делеґат екуменічного царгородського патріярха **на запросини польського уряду в порозумінні з головою православної церкви в Польщі,** митрополитом Денисом. З канцелярії синоду появився 9. ц. м. офіціяльний комунікат, який у 12 рядках коротко повідомляє, що еп. Олександер приїхав **читати лекції** на варшавському університеті (він призначений професором доґматичного богословя) та „виконувати функції свойого представництва".

Суть саме в отих функціях. Згідно з інформаціями підписаного, грецький еп. Олександер має повновласть не лише заступати патріярха у церковних святочних обходах, але й **забирати голос іменем патріярха у всіх важливих справах церковного православного життя у Польщі.** Що більше, всі документи, які будуть виходити з варшавської митрополії до Константинополя, мусять надалі бути контрасигновані еп. Олександром. Іншими словами, митр. Денис і варшавська митрополія підпали раптом під контролю, — не моральну контролю далекого патріярха в Константинополі, але близьку контролю фізичної особи, що засіла ось тут обіч, таки в самій Варшаві.

Для пояснення нашим читачам, які може не зовсім визнаються в організації православної церкви, слід зазначити, що православна церква збудована так, що вона складається із окремих автокефальних національних чи радше державних церков — посестер, які у відношенні до царгородської церкви є дочками. Це вправді канон не писаний, але в імя доґми „ісповідую **єдиную** церкву", всі православні церкви вважають царгородську церкву своєю матірю. Щодо автокефалії православної церкви в Польщі, то в 1924 р. царгородський патріярх видав „томос", яким проголосив її автокефалію, себ-то скасував її дотеперішню залежність від московського патріярхату. Якими способами добуто це рішення, яка тут роля була польської дипльоматії і т. д., це до речі не належить. Для православних українців надзвичайно важливий (в позитивному значінні) один уступ в згаданому „томосі", а саме той, в якому царгородський патріярх ствердив, що коли в 1586 р. москалі забрали українську церкву (київську митрополію), то зробили це неканонічно і тому нині вона не потрібує дозволу московської церкви на звільнення. Згодом автокефальна церква в Польщі отримала визнання усіх інших православних автокефальних церков, за виїмком — очевидно — московської, яка далі стоїть на свойому верховному становищі і в імя цього принципу верховництва призначила навіть о. Пасловленого еп. Євлогія, що перебуває тепер у Парижі, номінальним завідуючим православною церквою у Польщі. До митрополита київської автокефальної церкви варшавський митрополит за визнанням не звертався, вважаючи його неправно свяченим (без рукоположення). Отже **правної** залежности автокефальної церкви в Польщі від царгородського патріярха нема, є пропте залежність **моральна і звичаєва,** яку підтвердив чимало разів сам митрополит Денис, звертаючися бувало до Константинополя за вказівками навіть і в маловажних справах. З усього вище сказаного виходить ясно, що цю моральну і традиційну залежність **хоче нині використати польський уряд — проти Дениса.**

З польських кол, які про ці справи є добре поінформовані, чув я арґумент на оправдання цього останнього урядового кроку з запросинами еп. Олександра, що не може чейже, мовляв, католицький встрявати безпосередньо польський уряд в церковно-**православні** справи. Очевидно, що цей арґумент, це лише мирщавий і правий паравал, бо чому напр. польський уряд (міністерство

ство.освіти) не встряває у прескандальні відносини на православному теольоґічному факультеті варшавського університету, відносини, які є чудовою відбиткою всієї нинішньої системи, пануючої у верховних колах православної церкви в Польщі?! Цеж уже не церковні справи, — а може тут „автономія" університету перешкаджає? Покликання до Варшави постійного делегата царгородського патріярха, це стара метода політики польського уряду, — все шукати якогось посередника, все ділати через якийсь третій чинник, який **може** справді принесе якусь користь та на якого в разі неуспіху **можна** буде звалити вину і — обмити руки...

Щодо самого еп. Олександра, то не маємо ніяких підстав не вірити в його найщиріші заміри, принести своїм побутом у Польщі бодай частинне оздоровлення відносин у православній церкві. На практиці це оздоровлення може йти лише в одному напрямку, а саме по лінії **відмосковлення православної церкви у Польщі.** Тому еп. Олександер може напевне рахувати на **підтримку** в ділі **справжньої** санації православної церкви **з боку православних українців.** Якщо еп. Олександер хоче витрівати при своїй місії аж до її успішного затвердження, не зважаючи на всі перешкоди і трудноші, то без цієї підтримки йому не обійтись і цю підтримку повинен як найвище цінити. Бо взагалі його положення у Варшаві надзвичайно трудне, може і трудніше, ніж він сам здає собі нині з цього справу. Будучи гейби гостем польського уряду він безумовно схоче бути до нього цілком льояльним, себ-то на практиці вважати уряд найбільш авторитетним джерелом інформацій та не робити урядові пакостей, зачіпаючи справи, які для уряду неприємні. Отже можна згори передбачити, що еп. Олександер буде як огню оминати всякі питання політичні. Але як тут церковну політику в Польщі відділити від цілости національної польської політики?! Щодо інформацій, то ясна річ, еп. Олександер, грек, не володіючи ані одною слявянською мовою народів, які гуртує в Польщі православна церква, у тутешніх справах не тільки не зорієнтований, але зорієнтуватись йому в них і витворити собі правдивий їх образ буде дуже і дуже важко. З одного боку матиме до діла з інформаціями відомого сорта з **польських** джерел, з другого боку наражений буде безумовно на завзяту кампанію від **москалів,** кампанію, яка — по моїм інформаціям — **вже розпочалася!**

Тому православні українці, **маючи на увазі** всі ці трудноші, не повинні звязувати з приїздом еп. Олександра відразу занадто великих сподівань. Вони можуть лише **побажати еп. Олександрові обективности** і терпцю витрівати при цій обективности до кінця, бо лише обективність у вирішуванні справ православної церкви в Польщі може вийти на користь **цій церкві — і православним українцям.**

І. Кедрин.

Закарпаття.

Осную́вання філії „Просвіти" в Ужгороді.

В головному місті Закарпаття Ужгороді, де має свій осідок центральне Товариство „Просвіта" для цілого Закарпаття, основано філію „Просвіти" для обслуговування читалень Т-ва в окрузі ужгородській, а по можности також в перечинській і великоберезнянській. Отворив ці збори д-р Мих. Бращайко, після чого виголосив гарну й теплу промову до молоді дир. о. Виктор Желтвай. До виділу філії вибрані: адв. д-р М. Бращайко — голова, шк. інсп. Юлій Ревай — заст. голови, суд. нотар Мих. Калинів — секретар; члени: Василь Деха, Олександер Зейкань, д-р Вол. Пежанський, Павло Стегура, Андрій Куцин, Василь Станько, Франц Агій. Контрольна комісія: о. Василь Лар, Юрко Ганьчак і Степан Куцин.

Поступ чехізації.

Найновіші пресові органи Закарпаття потують дальший зріст чехізаційних затій в цій країні. Тепер є на Закарпатті вже до 300 чеських учителів і кругло 140 чеських народніх шкіл, при чому деякі з них не мають навіть 10 шкільних дітей! Більшість чеських шкіл має 10—20 дітей, головно жидівських купців і чеських урядовців. Це діється тоді, коли понад 20.000 дітей української народности не може користати з шкільної науки, бо для них нема взагалі шкіл! Усі чеські школи добре вивінувані, підчас коли українські школи мають густо-часто злі приміщення і замало учительського персоналу. Є українські школи, де на 400—600 дітей є всього 2—3 учителів. У чеських школах при такому числі дітей булоб негайно найменше 8—10 учительських сил. До того всього слід іще додати, що на Закарпаття, де до 1918 р. не було ні одного чеха, заванджрувало за останніх 10 літ понад 40.000 чехів і словаків.

Дивоглядна ґазета.

В Густі появилася недавно нова тижнева ґазета „Мармарош" (чому не „Марамарош"?). Статті цієї ґазетки такі сорокаті, що аж смішно: писані вони по мадярськи, мадярськими буквами по чеськи і чеськими буквами по українськи (що то за українська мова, пожалься, Боже!) Нова ґазета виходить під редакцією д-ра Мілоша Дрбали, чеського адвоката, при співучасти адв. д-ра Мюллера і проф. Луковича. „Мармарош" вже в першому числі домагається відкриття чеських відділів при місцевій ґімназії в Густі.

Летунська стація в Ужгороді.

В дні 4. ц. м. відкрито в Ужгороді торжественно летунську стацію. Від того дня Ужгород має безпосередню щоденну повітряну комунікацію з Братиславою (3 год. їзди) і з Прагою (6 год. їзди). Їзда літаком з Ужгороду до Кошиць коштує 80 ч. к., до Братислави 200 ч. к., до Праги 300 ч. к. Літаки забирають із собою також почту (картка — 15 сот., лист — 30 сот.).

З польських справ.

Під крилами тайни. — Ранґове підвищення Польщі на міжнародньому терені. — Триліття травневого перевороту. — Голод на Виленщині.

Напрямні політики і праця потравневих урядів у Польщі все були менше або більше прикриті серпанком тайни. Не тільки публична опінія, не тільки преса, але дуже часто й законодатна влада була заскочена несподіваними починами уряду, але в останньому році його еманацією на соймовому терені — Безпартійним Бльоком співпраці з урядом.

Тим більше таємничим став польський уряд від останньої зміни, від перенятття влади „ґрупою полковників". Кабінет д-ра Світальського — так сказатиб — законспірувався у своїй праці. Крім загальникового експозе прем. Світальського в клюбі соймових справоздавців, експозе, що не дало найменшого підкладу для роблення яких-небудь висновків про плян діяльности і характер нового уряду, — досі не маємо ніяких ні програмових ні наявних даних для реєстрації й оцінки діяльности уряду поза тими, що їх на суспільно-політичний горизонт виносить саме життя. Польська преса, якщо поминути обовязкову апольоґію або пропаґандистичне ідолопоклонство проурядових органів, навіть двох чолових членів сучасного уряду: прем. Світальського й керманича мін-ства скарбу Матушевського, мусіла характеризувати чи реклямувати на основі їх теперішніх енунціяцій (бо таких не було), тільки на основі їх попередньої публіцистичної діяльности (першого в журналі „Дроґа", а другого на сторінках „Ґлос-у Правди"). Уряд не піддержує тісніших звязків із пресою. Наслідок цього такий, що деякі акти (як от нпр. звільнення ґен. Мінкевича з команди пограничного корпусу) заскакують громадянство і дають привід до найбільш суперечних здогадів — або вводять замішання (як кілька разів подавана і опісля простована вістка про скликання сойму на весняну сесію чи справа „знижуваних" заграничних пашпортів і т. і.).

На підкладі цеї таємничости і заскакування сталася в останніх днях подія, яка без сумніву — так сказатиб — ранґово підвищує Польщу на міжнародньому терені. В дні 13. ц. м., себ-то в триліття травневого перевороту італійський фашистівський уряд (очевидно, на основі попереднього порозуміння) підніс своє посольство у Варшаві до рівня амбасади, одночасно погодившись на також ранґове підвищення польського посольства при Квіриналі в Римі. Досі Польща мала тільки дві амбасади в Парижі (як тісна со-

---

I. К.

Львівські роковини 1629 р.

Рік 1629 був у Львові богатий подіями місцевого характеру, що мали тоді велике значіння для міста і міщанства, а й тепер ще — по 300 роках — не втратили інтересу для дослідника й прихильника минулого.

Для українського міщанства у Львові це був рік релігійно-національного тріюмфу: Ставропиґійське Брацтво докінчило будову Успенської церкви. Давня церковна будова погоріла в пожарі 1576 р., братчики почали її відбудову 1591 р., але через ріжні перешкоди, головно матеріяльного характеру, будова протягнулася на цілих сорок літ. Над входовими дверми церкви заховався памятковий напис: „Храм цей честний совершися року божія 1629". Внутрі церкви під хором є напис у память одного з фундаторів: Твоя от твоїх Тебі, Царю Христе, раб твой Мирон Бернавский, воєвода Молдовлахії, совершеніє храма сего любезно приносить. Прийми убо милостив во распнийся плотію Ісусе, Слове Божий, і всіх ктитор освяти, храм сей і люди зловірія ізбави. Року 1629". Із цього мабуть року походять теж написи у нутрі церковної копули в память тогож Бернавського, воєводів молдавських, Єремії і Симеона Могил, московського царя Федора.

В жовтні 1629 р. у Львові відбувся зїзд уніятських владиків. Здавна був проєкт уладити стрічу православної та уніятської єрархії для переговорів у справі церковної єдности, — такий зїзд мав відбутися у Львові, але православні єпископи відмовилися від участи. З уніятських єпископів приїхали до Львова митрополит Йосиф Рутський, єпископи перемиський Іван Шишка, володимирський Мороховський, луцький Почаповський, пинський Михайлович, полоцький Мелетій Смотрицький, смоленський Крева. Через те, що православні не приїхали, а також і римська курія не дала дозволу на наради, єпископський зїзд формально не відбувся; але побут владиків у Львові використано для пропаґанди унії. Митрополит Рутський разом з єпископами відправив святочно Службу Божу в латинській катедрі; з єпископами був добірний хор, так що богослуження зробило велике враження. Латинський архиєпископ Прухніцький, 70-літній старик, сам з українського роду, зі сльозами говорив, що ніколи не знав, що щось таке є між уніятами, і ніколи не повірив би, якби не бачив на власні очі. Проповідь на тему церковного обєднання мав славний тоді проповідник єзуїт Бембус.

Дня 31. жовтня владики відвідали новопобудовану Успенську церкву. Прийшли величавим походом в ризах, з хрестами, в супроводі клиру і співаків. Стрічали їх при церкві успенський парох о. Боярський та старшина Ставропиґійського братства Роман і Гаврило Лангиші, Микола Добрянський, Степан Лясковський; були також представники православної шляхти князь Пузина і славний посол волинської землі Лаврентій Древинський. Владики, як вже мали виходити з церкви, повернулись на схід сонця і заспівали: „Подай утішеніє рабам своїм Всенепорочная". Поляки, що прийшли з єпископами, скрикнули: „Слава Богу, згода, унія!" Гостей запросив до себе на обід о. Боярський. Підчас бенкету прийшло до розмов і спорів на церковні теми. Смотрицький завивав до згоди: „Щоби, отці, ви були ми, а ми ви!" о. Боярський відповів на це: „Нехай би ви були ми, а не ми ви" — і хочав частувати гостей... І так уніятна акція не повелася.

Більший успіх мала унія серед вірмен: сьогож 1629 р. вірменський єпископ Микола Торосович проголосив єдність з Римом. Вірменська вулиця приняла рішення владики ворожо: почалася боротьба між прихильниками й ворогами унії. боротьба завзята і кровава. Одна сторона на другу нападали з шаблями, — портрет Торосовича вивішено публично, пробито йому чоло цвяхом, лице обкурено кіптячими свічками.

Рік 1629 приніс для Львова постійну почту. Вже перше місто мало почтову комунікацію, але зорґанізував її наново та уліпшив щойно того року італієць Роберт Банділеллі, перший львівський „почтмайстер". Почта ішла головно в двох напрямках — через Замостє, Люблин, Варшаву, Торунь до Ґданська та на Ярослав, Ряшів, Тарнів до Кракова, — рідше на третій шлях до Камянця і на Ясси. Почту розвозили заприсяжені курсори, під суворою відповідальністю, з забезпеченням бажаної дискреції.

В 1629 р. закінчив життя Мартин Кампіян, один з найвизначніших львівських міщан того часу. Рід Кампіянів походив з Новополя над р. Піліцею, — звідси їх златинізоване прізвище Новікампіянус, Кампіянус. Мартин Кампіян учився в Кракові та в Італії, добув докторат медицини, а потім у Львові дійшов до найвищих міських урядів, консули й бурмистра, доробився великого майна і довгі часи був немов диктатором міста. Але в останні роки життя він попав у боротьбу з міщанством. Коли місто знайшлося у великих матеріяльних клопотах, Кампіян позичив маґістратові значніші грошеві суми, — опісля почав свої належности витискати так безоглядно, що міська опозиція поставила його під суд і добула на нього вирок інфамії. Кампіян вславився як меценат мистецтва. Побудував ратушеву вежу, що істнувала до початків XIX. в., при латинській катедрі поставив величаву каплицю в благородному ренесансі, в якій заховалося його камяне погруддя; памяткою по Кампіяні є також камяний лев під могилою люблинської унії на Високім Замку, — перенесений сюди зі старого ратуша.

Американський проєкт репараційного банку.

Паризький кореспондент газети „Геральд Трібюн" опублікував повний проект інтернаціонального репараційного банку, який виробив американський делеґат Юнґ. На чолі цього банку має стояти дирекція з 25 осіб. Шість держав, головних вірительок та Німеччина посилають туди по два представники, інші держави разом 9 представників, а крім того Франція та Німеччина ще по одному. Президенти европейських нотних банків та ґубернатор американського союзного банку в Нов. Йорку будуть з уряду належати до дирекції репараційного банку. Вони від себе іменують до дирекції ще по одному представникові. Дирекція вибирає одного ґенерального директора. Банк засновується з капіталом 100 мільйонів долярів, одначе спочатку може бути виплачено лише 25% цеї суми. Одна четвертина зиску має йти до державного фонду, аж доки він не осягне подвійної висоти вплаченого капіталу. Решта зиску йде на виплату дивіденд. Завдання банку поділюються на „властиві" і „дозволені". До „властивих" завдань належить приймання, управа та виплата одержаних німецьких репарацій. До „дозволених" завдань належать усі звичайні банкові операції й утворення центральної організації нотних банків. З огляду на таку широку програму діяльности будучого репараційного банку, в якому головну ролю будуть грати американці, не диво, що найбільші анґлійські банки відбули спеціяльні наради, на яких висловилися, що утворення такого банку може дуже пошкодити тому становищу, яке досі Льондон займав у фінансовій інтернаціональній політиці.

—o—

Вічевий рух.

Посольське справоздавче віче в Перемишлі.

Дня 10. травня відбулося в Перемишлі велике посольське справоздавче віче, в якому взяли участь крім пос. д-ра В. Загайкевича з Перемишля також сенаторка О. Кисілевська і пос. М. Рудницька. Віче почалося точно в 12. год. в полудне у вел. салі „Нар. Дому". Відкрив віче голова Пов. Нар. Ком. радн. Гамчикевич, а до президії віча ввійшли: о. Д. Михайлів, сел. Т. Гамик, радн. Гамчикевич, сел. Радьо, сел. Носалик, сел. Корецька, гром. Посацький і Хома Василь.

Перший промовив на вічу пос. д-р В. Загайкевич. У півторагодинній промові змалював він яскраво політ., господарське і культурне положення та представив політику Пар. Репр. В часі його промови прийшли на салю сенаторка Кисілевська і пос. Рудницька, яких привитав пос. Загайкевич короткою промовою, а всі присутні бурею оплесків.

По промові посла Загайкевича прийшла до слова пос. М. Рудницька, що представила працю Українського Клюбу на пар. терені, а зокрема присвятила богато уваги шкільним справам. По ній говорила сен. Кисілевська про орг. жіноцтва. На внесення І. Галика, сел. з Бикова, ухвалено повне довіря Українській Пар. Реп. та щире признання за її діяльність. Секретар Пов. Нар. Ком. О. Сенечко поставив відповідні резолюції в політ., економ., культур.-освітніх та шкільних справах, які віче приняло однодушно і в цілости. Закінчив віче короткою промовою д-р В. Загайкевич. По відспіванні нац. гимну присутні розійшлися підбадьорені та піднесені на дусі домів.

—o—

ваниця) і в Римі при Ватикані (як одна з чолових католицьких держав). Тепер прийшла третя амбасада при фашистівському уряді.

В тому факті, покищо формального значіння, проурядова польська преса добачує великий успіх Польщі в поході до великодержавного становища. Урядові й проурядові чинники сподіються, що ці ступневі ранґові осяги в єрархії польського закордонного представництва виносять польську республику з низин підрядного становища на великодержавні верщини. За переміною польського посольства в Римі (при Квіринал:) на амбасаду повинна прийти також переміна в Анґорі, в Льондоні і вкінці в Берліні. Що торкається Туреччини, то тут ніяких перепон не буде. Зате Анґлія й Німеччина ставлять опір.

Піднесення Муссолінім польського посольства при Квіринаді до рівня амбасади (очевидно на основі польсько-італійської взаїмности) саме в трилітні роковини травневого перевороту є знаком часу. Творець і провідник італійського фашизму в той спосіб відзначує не лише Польщу, але й теперішній польський уряд, який — видно — находиться на шляху завершення травневого перевороту корпораційно-фашистівським устроєм.

Трилітні роковини травневого перевороту під проводом марш. Пілсудського минають скромно і тихо. „Санаційний" табор, державець влади, не обходив святочно цих роковин. Коли він не мав причини до радости, то тим більше не мали такої причини його опоненти. Очевидно, в цих важких і сумних часах навіть пануючій нації не доводиться говорити про „радість життя".

Не вдарила в дзвони радости й проурядова преса. Навіть хоруниймий „санації" варшавський „Глос Правди" в ювилейній статті „Перед трьома роками" не міг вийти поза оклепані загальники. Говорячи про влатню операцію, яка тоді називалася „демонстрацією", „Глос Правди" пише:

„Протято ґанґрену, що ґрізно поступала в літах безсилого соймовладства. Запобіжено анархії, яка мусіла бути наслідком тієї ґилиації З божевільних манівців, поплутаних і безвихідних, наглo найшовся простий і короткий вихід — один скок — через третій міст. Якже інакше виглядає дорога, якою ступає держава від того часу. На ріжних своїх відтинках є лекша або важча; твердим трухцем або обережним кроком посувається по ній запряг державного возу; але є це дорога проста..."

І тим подібні комунали виводовк довжелезної статті. Зайвим було би їх аналізувати, бо поза словами, тут немає нічого крім пустки. Інакше оцінює це триліття опозиційна польська преса. Пос. Недзялковський на сторінках „Роботніка" твердить, що цей період визначається „неґацією й ненавистю", а згаданий „засяг" — це тільки „тіні тіней" марш. Пілсудського, які „не живуть власним життям".

Шлях, на якому розвивається життя в Польщі є на деяких відтинках лекший, а на деяких важчий — проголошує „Глос Правди". Свята правда! Без сумніву на відтинку „санації" є він лекший, але на відтинку населення взагалі, а українського зокрема, є він важкий, навіть дуже важкий. Взагалі господарське положення незавидне. Свідчить про це хочби голод на Виленщині. По офіційним комунікатам 140 тис. населення є без засобів поживи. Заробітків нема. Населення заспокоює голод усякими відпадковими остатками. Кількість самогубств збільшується. Векслеві протести зростають, крамниці банкротують, пошесть черевного тифу шириться по цілій Виленщині. Худоба ледві тримається на ногах. Катастрофа голоду на Виленщині значно перевищує повеневу катастрофу в Галичині з 1927 р. і голод з 1924 р. Цікаво, що всі ті елементарні нещастя на протязі останніх десяти літ, як пошести, повінь, голод, недорід і т. і. эправила достигають „креси", себ-то українську або білоруську національну територію. Польська національна територія, хоч має далеко гіршу землю й гірші умовини розвитку, не переходить майже рік-річно таких глибоких криз, як „кресові" землі. Отже мусять бути якісь глибші причини цього систематичного явища, а не самі тільки „незалежні обставини".

Великий вибух газу коло Нового Иорку.

В американському місті Сиракузах, недалеко від Ню Иорку, на одній хемічній фабриці вибух величезний збірник, в якому було понад 40.000 літрів хльорового газу. Вибух цілковито знищив будинок, в якому стояв збірник. Газ швидко поширився навкруги й затроїв 30 осіб. Населення міста перелякалося й почало тікати. Саме в тому часі над містом кружляв „Цепелін" „Льос Анджелес" і багато людей гадало, що почалося бомбардування міста газами.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Марево споминів.

Люблю Перемишль коли його згадую, про нього думаю, або читаю. Зате не люблю поїхати туди і побачити на власні очі. Чому? — спитаєте... Адже й інші міста Галичини не менше брудні, неохайні і маломістечкові!... Не в тім суть справи! До бруду, вибоїв, обдряпаних стін і тим подібних красвидів я привик, бо живу вже стільки літ у Львові. Але до Перемишля не люблю їхати з зовсім інших причин.

Він мені нагадує мою молодість!...

В Перемишлі ходив я до ґімназії, в Перемишлі перший раз любився і в Перемишлі писав перші любовні вірші, які таке могутнє враження робили на... автора. Все те встає перед моїми очима мов живе, кожного разу, коли доля примусить мене заїхати в столицю наших західніх окраїн.

Приїзджаю... Куди іти? Ясно, що на Францішканську! Найбільша, найкраща вулиця, на якій стоять елеґантні склепи і по якій ходять елеґантні панночки. Десь колись навіть „іституткн"... Йду вулицею і чогось мені робиться страшно. Десь там глибоко, на самому дні серця, ворушиться, росте неспокій... Ануж який професор побачить! Завтра зараз: „до таблиці!", а я ще нині нічого не робив. Холодний піт виступає на чоло. Оглядаюся тривожно і бачу... польського поліціянта. Ах, правда! Я вже давно перестав ходити до ґімназії...

Греко-католицька катедра...

Скільки разів парами ходили ми сюди на богослуження. Ось поруча над стрімким обривом. Тут, памятаю, стрінув раз (я був тоді в VII Б. кл.) гарну дівчину. Йшла в противну сторону і глянула й а мене. Що я дивився на неї, то про це й не треба згадувати, бо який учeник не дивиться на кожну стрічну панночку! Відразу залюбився і вже мав про що мріяти і до кого писати вірші. Знаю навіть початок одного такого вірша:

„Не знаю хто ти дівчино кохана,
Чия, яка і де живеш!..."

Правду сказавши, я дуже добре знав хто вона, чия, яка і де живе, але романтика студентського серця наказувала забути всі ці дані, включно до віконця на другім поверсі, до якого я стільки разів посилав свої зітхання, думи і тим подібні погляди.

Ґімназіяльний інститут...

Вісім літ життя молодого забрали мені оці червоні мури. Ось вікно, в якім так часто сідав

і схиливши голову на руки шукав риму до „двійка“, „поцілунок“ або „директор“. Тут нераз уявляв я себе як трупа з простріленою головою, а біля мене „вона“. Щойно тепер переконалася про мою любов і плаче та припадає надімною. А холодний труп думає собі: „Бачиш, не треба було вчора відвертатися від мене!“

Гімназія...

Суворий будинок з залізною брамою і специяльним запахом катальоґів та чорнила. Переходжу мимо і — брр! — всі мої промоції, двійки, конференції шкірять до мене зуби зпоза огорожі.

— До пана директора — ляснув по мені голос терціяна, як удар батога.

Натискаю клямку брами — заперта... Це мені тільки причулося! Давно минули часи, коли я боявся директора, (мова тут про директора гімназії, бо інших директорів до нині мушу боятися!) Давно перестав мене кликати терціян на чорну каву до канцелярії (тепер її маю дома!)...

Куди піти, куди втікти від усіх тих споминів. — На Замок? — На Винну Гору? — На Скрут? — На Баковьчичі?...

Ні, всюди мене знайде бувальщина, всюди обскочать тіни призабутих подій і переживань.

Хіба зайду до шиночку. Шинки всюди однакові, а до перемиських я не ходив, бо за моїх часів ученики ще боялися ходити до шиночків.

Заходжу...

Ледви зробив кілька кроків напроти мене усміхнене лице і простягнена рука... Професор!...

— Сідайте коло мене, щось вам покажу.

Сідаю, а він витягає старезний записник і читає:

— Дня 28. III. 1911 недостаточно...

— Вибачте, пане професор, в котрій іде найближчий потяг до Львова?!...

Галактіон Чіпка.

Рільний страйк у Равщині.

Санаційний „Дзєннік Львовскі“ приносить вістку з Рави Руської, що в тамошніх селах Стетатиськах і Любичі Королівській почався рільний страйк. Кілька разів мало дійти до сутичок між селянами названих сіл і рільними робітниками з інших сіл, що мали заступити робітників любицьких і стенятинських. Ті сутички мала зліквідувати поліція. Деяких споміж страйкуючих арештовано. Між ними є Михайло Подок з Любичі і Н. Стипка зі Степатиськ, які мали зорганізувати страйк. Такі інформації подає „Дзєннік Львовскі“. З інших джерел одержуємо непровірені вісти про те, що в Равщині мало почати страйк понад десять сіл.

Справа скликання сойму.

У звязи з інтерпеляцією Нар. Клюбу та Пяста в справі скликання сойму на надзвичайну сесію вик. комітет ППС на засіданні ухвалив, що соціялісти вважають скликання соймової сесії передчасним і невказаним та недоцільним. Вони є думки, що колиб і вдалося здобути відповідну скількість підписів і надзвичайну сесію скликали би, то вона не потягла би довго, бо уряд кожної хвилі міг би замкнути її. Тому соціялісти воліють справу скликання сойму оставити прем. Світальському.

Рівночасно в парляментарних колах кажуть, що дотеперішній курс уряду можна назвати виразно протисоймовим, чого доказом може бути напр. спосіб запрошення сойму на 3-травневі свята, відкликання прогульки французьких парляментаристів до Польщі, що була подумана як ревізита для польського сойму та спосіб запрошення послів і сенаторів на виставу в Познані. Запрошення на виставу одержали лише посли та сенатори з ББ. Кажуть, що управа комітету вистави вислала запрошення до Варшави, а тут щойно уложили лісти запрошених.

—o—

Самоходовий випадок марш. Пілсудського.

У Вильні на углі вул. Магдалини на авто марш. Пілсудського наїхало авто-таксівка. Обійшлося без наслідків. Марш. Пілсудський поїхав своїм автом далі, а таксівка розбилася. Після карамболю марш. Пілсудський поїхав до репр. палати, де замешкав.

—o—

Після замаху на Вальдемараса.

„Лієтувос Аідас“ обвинувачує Польщу у замаху.

„Берл. Тґт.“ повідомляє з Ковна, що арештовані студ. Булота та Будеріс утекли на Виленщину. „Лієтувос Аідас“ твердить, що виконавці замаху були прихильниками ген. Плешкайтіса й агентами Польщі. Замахом кермував Голувка та Пілсудський. „Берл. Тґт.“ повідомляє, що учасників замаху в Таврогах дуже прихильно приняла Польща та що Голувко приймав Плешкайтіса сніданням у Варшаві, а потім приняв його Пілсудський. Тому, що Голувкові та Пілсудському не вдалося занятн цілу Литву, вони хотіли створити новий плян, який вносив би замішання та неспокій у внутрішне життя Литви. Вкінці „Л. А.“ твердить, що має докази, будьто би агентів Пілсудського та Голувка вправляли в киданні гранатів і що вони задумують небаром знову навідатися до Литви.

Варшавський „Експрес Поранни“ повідомляє, що в Ковні помер загадочною смертю виконавець замаху Василюс. „Кур. Поранни“ повідомляє з Риги, нібн-то Василюс зізнав, що один із міністрів Вальдемарасового кабінету інспірував і оплачував замах. Одначе Василюс не хотів виявити його назвища.

—o—

Відповідь Ватикану на промову Мусолінія.

„Орсерваторе Романо“ зазначив із нагоди промови Мусолінія, що політичні та полемічні погляди Мусолінія в богато дечому не можуть найти апробати Церкви. Одначе часопис висловлює щире признання для слів Мусолінія, в яких він прославляє батьківську любов і мудрість папи, а які то слова палата та публика приняла оплесками. Здогадуються, що становище „О. Р.“ є висловом невдоволення Ватикану та що може на днях появиться відповідь або коментар богато обширніший, який Ватикан із прикметною собі точністю приготовляє нарочно поволи. В ватиканських колах зачувати, нібито промова Мусолінія мала цей безпосередній наслідок, що Ватикан відложить ратифікацію конкордату на неозначений час. Одначе ці чутки треба приймати із застереженням.

На засіданні фаш. палати 14. травня приняли латеранські трактати 335 гол. проти 2. Правний проект у справі конкордату та релігійних товариств приняли одноголосно.

—o—

Новий лет „Цепеліна“.

„Цепелін“ відлетить із Фрідріхсгафену 17. травня в 6. год. рано в напрямі Шербурґа. Франція згодилася на перелет „Цепеліна“ понад Францією до Америки.

НОВИНКИ

— **Земельний Банк Гіпотечний С. А. у Львові вул. Підвалля ч. 7.** переносить свої бюра з днем 16. травня ц. р. до власної камениці **при вул. Словацького ч. 14.** Числа телефонів: 75—32, 3—82 і 52—92 (Дирекція). 2020 3—5

— **Хор радн. Купчинського** відспіває дня 19. травня ц. р. в 12. год. в полудне в Преображенській церкві „Воскресні пісні“ на Писанку Р. Ш., Кружок Р. Ш. ім. М. Шашкевича просить о чисельну участь. — Старшина Кружка. 2033 1-2

— **Арештування.** Дня 13-го травня ц. р. після переведеної ревізії арештовано в Хирові студ. прав і голову Повітового Народнього Комітету Хирівщини п. Франца Липецького і перевезено його цього-ж дня до вязниці в Самборі. Причини ревізії та арешту покищо невідомі.

— **Михайло Голинський у Львові.** Вчора приїхав до Львова премієр-тенор харківської державної академічної опери Михайло Голинський після двох оперових сезонів. Сьогодні відвідав він нашу редакцію. Довідуємося від нього, що наша громада матиме змогу почути його спів на сцені львівського великого театру, де він виступить гостинно. Наш артист робить тепер заходи для виїзду на захід. В першу чергу хоче виїхати до Відня, де виступить у тамошній державній опері, яка старається його приєднати на найближчий сезон. Потім виїде до Берліна.

— **До відома пластових новиків.** В днях від 4-го липня до 10. серпня ц. р. буде розташований табор новиків, приміщений у забудуваннях санаторії у Підлютім над Лімницею. Опікуном табору є о. Олександер Бучацький. Лікарська опіка запевнена. Харч у таборі достатній і пять разів денно. Участь у таборі брати можуть новики(чки) від 8-го до 14 р. життя. В програму занять увійдуть: Проби новика, руханка, прогульки, гри й забави, гутірки на теми: гиґієни, доброго поведення, закону новиків. Специяльну увагу класти-меться на національне виховання. Таборова оплата для новиків 65 зол., для несгуртованих 80 зол. платна у трьох ратах. І-ша рата 20 зол. (25 зол.) платна до 30. травня ц. р. ІІ-га рата 20 зол. (25 зол.) платна до 15. червня ц. р., ІІІ-та рата 25 зол. (30 зол.) платна в таборі. Кошти подорожі оплачують учасники табору окремо. Зголошення слати на адресу: Іван Кліш, студ. техн., Львів, Вулька 45. Місце і час збірки подасться зголошеним окремо.

— **Невідомий труп мущини** найшли на залізн. шляху недалеко Миколаєва; він має відрізані обі ноги, які втратив падаючи з поїзду. Його відвезли до Інституту судової медицини у Львові.

— **Крамниці з 14 годинами праці.** Комісаріят Варшави приняв новий проект щодо часу відчинення крамниць у місті. Харчеві крамниці, що продають печиво, набіл, вудженину і навіть різні зможуть бути відчинені від 5 год. уранці до 7 години веч.

— **Податкові реформи.** Міністерство скарбу у Варшаві підготовляє цілу низку проектів щодо зміни податкової системи, яка не є дуже простою. Між цими проектами має бути також проект скасування оборотового податку, а на це місце завести підвишку податку дохідного.

— **З Українського Наукового Інституту в Берліні** повідомляють, що дня 17-го травня ц. р. відбудеться відчит д-ра З. Кузелі німецькою мовою: „150 літ української етнографії“.

— **Вістки з усієї Польщі.** Загальним інспектором армії має стати ґенер. Мінкевич. — Марш. Пілсудський виїхав приватно на кілька днів до Вильни, — міністр закорд. справ Залеський виїзджає до Будапешту, щоби віддати офіціяльну візиту мадярському міністерству. — Найвищий Суд у Варшаві ствердив, що продажа алькоголю без дозволу скарбової влади не належить до провин зменшування скарбового доходу. — Польський інжинір Ніщинський мав у монополевій фабриці тютюну винайти спосіб як очищувати тютюн від нікотини. — Загальні збори Союзу польських письменників рішили скликати надзвичайні збори посвоячених товариств, щоби підготовити проект утворення польської літерат. Академії. — Проф. Бартель, бувш. премієр, був на авдієнції в папи зі своєюріднею.

— **Ріжні вістки.** 18-го ц. м. збирається в Мадриді конґрес товариства прихильників Ліґи Націй. — Турецький закон про амнестію принесе 8000 полекшу або звільнення від кар. — У Відні радить міжнародній конгрес охорони звірят; є на ньому і реферати, що домагаються лагіднішої форми для ловів. — Управа державних копалень діямантів у Капштадті припинила працю і почала звільняти чужинців з огляду на численні крадіжі; заводять там апарати, які мають не допустити до зловживань. — На Волзі вода вийшла з берегів і загрозила 300 селам. — Американська статистика стверджує, що вибір президента Гувера коштував 6,541.748 дол., себ-то 33 центів кожного, хто голосував на нього. — В Атлянтік Сіті святкуватимуть 31. ц. м. 50-літні роковини винаходу електричної лямпи Едісоном.

— **Середа — неділею.** У Сталінгороді ввели в численних школах середу замісць неділі як відпочинковий день для молоді.

— **Великий землетрус в Туркменії.** Недавно в автономній республиці Радянського Союзу Туркменії, на схід від Каспійського Моря, стався ряд землетрусів, які тревали два тижні. Підчас цих землетрусів загинуло понад 3.000 людей. В Туркменії панує тепер страшний голод. Радянський Червоний Хрест вислав туди лікарів, амбулянси, засоби поживи й ліки. Боїться, що може початися чума.

— **Кандидатки до анґлійського парляменту.** Цікаво і не-політикам прочитати кілька інформацій про те, скільки анґлійських жінок кандидує при кінці цього місяця на почесне становище посолки. Є їх 64. 14 міліонів жінок має право голосу; при попередніх виборах було їх усього 8,800.000. У цій цифрі 300.000 є з першого наймолодшого року виборчинь. З консервативної партії є 8 кандидаток, з ліберальної 25, з робітничої 27; крім цього є ще 2 комуністки, одна незалежна соціялістка і одна безпартійна, феміністка Ретбовн, авторка суспільної книжки „Вивласнена рідня“. Найвизначнішою кандидаткою є консерватистка леді Астор, жінка льорда Астора, що стала посолкою в 1920 р., є невтомною організаторкою і матерю 6 дітей у дуже молодім віці. Її хата є місцем сходин політиків усіх напрямків. З цієїж партії кандидують графиня Атоль, письменниця і Марґ. Бівен, держ. секретарка мін-ства освіти, що була в Ліверпулі вибрана за свої заслуги бурмистром, і графиня Іґіер, що звернула на себе увагу в парляменті при дискусії над реформою офіціяльного молитовника. З ліберальної партії замітні посолка Марґар. Вінтрінгем, що причинилась до реформи закону про опікунство, посолка Рансімен, що засідає в парляменті разом зі своїм мужем, далі Марджері Ешбі, голова світового союзу для виборення виборчих прав жіноцтву і молода донька Льойда Джорджа. З робітничої партії відомі як посолки Бондфільд, перша жінка, що була вибрана головою ради на конґресі трейд-юніонів і була держ. секретарем в уряді Мекдональда, Сузанна Льоренс, відома як член льондонської шкільної ради, Дорота Джюсон, специялістка від проблем промислу, дві аристократки — „відступниці“ від своєї класи: леді Аннеслі і леді Меслей, вреші молода ...

перамента Елен Вількінсон з хлопячою підстрижкою, гострим веселим дотепом.

— **Чи зміна кирилиці?** Деякі польські часописи передають звістку, буцім-то московська Академія Наук підготовляє реформу азбуки, бажаючи вже від січня 1930 р. завести замісць кирилиці латинку. У царстві радикальних, негайних і необдуманих реформ усе є можливе, а приклад енергійного Кемаля Паші може бути заразливий. А проте треба брати з резервою автентичність цієї інформації. Щойно недавно радянська влада витратила міліярди на перевидання клясиків і тисячі книжок новим правописом. Занадто хутко прийшлось би всю цю працю починати наново. Не кажемо вже нічого про великі трудноші при вирішенні: якими латинськими буквами передати деякі букви кирилиці; чи напр. „ш“ і „щ“ писати як пишуть поляки (двома і чотирома буквами) чи приняти дуже непрактичну систему чеського правопису з безліччю значків над буквами. Фільольоги мають чимало розбіжних поглядів у таких справах, а вирішення таких справ без їхньої повної згоди рідко є розумне.

— **Королева залізниць.** Голяндія гостила цими днями рідку делегатку. Була це молода англійка вибрана англійськими залізничниками з метою, щоби в сусідських країнах вела пропаганду в користь миру себто проповідувала солідарність робітників і працедавців (нелегка справа!) на випадок війни. Іншими словами: залізниці ріжних країн на випадок війни повинні йти солідарно і виступити активно проти воєнних подій. Чи на цю складну тему промовляла в Голяндії гарненька скінчена учениця, вибрана за „королеву залізниць“ на вічу членів англійського залізничого персоналу — про це з преси не довідуємось. Читаємо лише, що її приймали дуже гостинно і що вона дістала гарний дарунок — золотий ланцюшок з відповідною емблемою. Минулого року була ця „королева“ в тій самій ролі у Франції, а на другий рік їде до Німеччини.

— **Репортер ХХ. століття.** Віденський представник ґазети „Шікаґо Трібюн“ має не лише власне авто, але також власний літак, якого уживає для своїх професійних подорожей. Його літак це невеликий біплян на дві особи і він сам ним кермує. Коли в Афґаністані вибухли заворушення, він сів на свій літак і поїхав туди. Йому пощастилося мати розмову й вислати каблем велике інтервю до Шікаґа. Коли він скінчив своє завдання в Афґаністані, сів знову на літак і поїхав назад до Відня.

— **Ірляндське марево.** Ірляндська преса, а за нею англійська, оповідає несамовиті подробиці про дива, які коїть непрослідежене досі явище в однім домі в місті Уікльов. Цей дім купив один громадянин з Дабліну, одначе наляканий ріжними таємними згуками, вигуками і появою дивної постаті зі зубами дика, покинув цю хату. Його син вибрався з трьома товаришами провести там ніч і переловити „духа“. Всі вони бачили якусь чудернацьку постать у пелерині, що виходила прихапцем з дому при зачинених дверях, вихилялась через вікно і втікала від них, засипуючи їх відломками всяких предметів посудини. Коли вони здоганяли її аж до горіща, бачили, що вона висіла там повішена на сволоці з головою вниз. Студенти перелякані втікли. Один із них, що вмів рисувати, намалював її вірний портрет з памяти, щоби дати матеріял для слідства поліції. Коли цей нарис вложив він до кишені, щоби показати своєму батькові, в мент, коли його виняв, ствердив, що рисунок щез з білого листка паперу. Преса, поліція, спіритисти, а головно ірляндці, славні забобонами, мають про що говорити.

— **Релігійні сутички.** В одному з міст північної Америки Десмойнс (стейт Йова) прийшло до заворушень студентів університету, які збунтувались проти управи своєї школи. Більшість студентів і професорів належить до секти реформістів, тимчасом надзірна рада університету стоїть на старім традиційнім становищі баптистів: дослівної інтерпретації Біблії. Університет утримують баптисти і їхня церковна влада виступила гостро проти студентів. На це студенти відповіли зруйнуванням саль і побоями ортодоксійних професорів, з яких частина мусіла забарикадуватись у пивницях.

— **Конкурс на статтю.** Парискький журнал „Ревю де віван“ розписав конкурс на статтю про орґанізацію Злучених Держав Европи. Автор найкращої статті має одержати 10.000 франків. У конкурсі можуть брати участь автори всіх країн, але при надісланих статтях мусять бути переклади на французьку мову. Статті можна надсилати до 31. жовтня ц. р. Рішення про вибір статті буде опубліковане 10. грудня. Колеґія суддів суворіша, ніж суд Озіріса; до неї належать ріжні дипльомати та письменники: Поль Бонкур, льорд Сесіль, Жорж Дюгамель, Поль Валері, а також ряд державних мужів, як д-р Зайпель, Нінчіч

— **Американці будують новий велитенський далекозір.** В Америці рішено побудувати здови нового велитенського далекозору. Сочки цього далекозору будуть такі гострі, що через них можна буде ясно бачити світло свічки на віддалі 63.000 кільометрів. Кошти на будову дає інтернаціональна комісія освіти, а будову буде переводити технічний інститут у Каліфорнії. Будова далекозору буде тревати кілька літ. Його сочки будуть мати 17 стіп у промірі, а зеркало буде витоплене з кварцу. Доглядати над будовою буде окрема рада визначних фізиків, хеміків, інжинірів та метерольоґів. Директор обсерваторії на горі Вільсона, найбільшої досі обсерваторії в Злучених Державах, каже, що через новий далекозір можна буде бачити зорі двацятьпятої величини. Він збільшить у четверо дотеперішню границю виджения у світовому просторі й доведе її до 400 міліонів світляних років. Американці вчені мають надію за допомогою нового далекозору відкрити чимало нових зір і дослідити тайну так званих „каналів Марса“, а також умови підсоння цієї планети.

Політіс, граф Сфорца, Тітулеску, Залеський і ін.

— **На памятник К. Устияновича.** На заініційовану о. сов. Ліщинським у Бориславі збірку на памятник Корнилові Устияновичеві в Довгім складає Марія Бобикевич 30 зол. і кличе о. Івана Устияновича, пароха в Репужинцях, Володимира Устияновича в Стрию, д-ра Льва Скобельського, декана в Кутах Старих, д-рову Евгенію Галущинську, Самбір, д-рову Олександру Підгірську, Любитів, Павла Устияновича, радника, Сторожинець, Буковина, Володимира Устияновича, суддю в Ужгороді, д-рову Теклю Козакевич у Коломиї, Ольгу Устиянович у Репужинцях, Миколу Бобикевича, учит. в Римшанах, полковникову Клявдію Сора, Фоґараш, Марійку Донцов, Львів, Анну Дудрик, жінку надревідента у Львові — усіх на довільну суму. Гроші пересилати на адресу „Народній Банк“, Борислав, на памятник К. У.

— **На будову памятника бл. п. Марії Примівної,** директорки Українського Інституту для дівчат у Перемишлі, вплинуло дотепер через адміністрацію „Нової Хати“ 827 зол. 65 сот. Тимчасовий комітет, складений з пань: О. Левкевич, М. Данилович і І. Негребецької вирішив приступити вже до будови памятника на могилі Директорки в селі Лолин, коло Долини, а в будинку Інституту помістити пропамятну таблицю. Посвячення памятника мало би відбутися на Зелені Свята, а пропамятної таблиці з початком шкільного року 1929-30. Кошти памятника й таблиці будуть виносити приблизно 1.500 зол. **Комітет просить** усіх бувш. інститутонок, що досі не прислали ще датку на памятник, а хотіли б причинитися до його будови, — присилати жертви на адресу адміністрації „Нової Хати“, Львів, Ринок ч. 39, І. пов., з дописною: „На памятник“.

— **На дохід** висилки сьогорічної Вакаційної Оселі відіграють учениці дівочої школи ім. Шевченка сценічний образок п. з. „В чужім пірю“ дня 18. ц. м. (а не 15. ц. м., як було хибно оголошено) в год. 5. попол. в салі Лисенка. Вступ за добровільними жертвами. Управа Вакаційної Оселі просить о численну участь. 1-2

З театру.

Великий Міський Театр: опера Бізета „Кармен“.

Прегарну еспанську оперу „Кармен“ виставляли на сцені львівського міського театру перед двома літами. Тоді співав партію Хозе наш оперовий артист Мих. Голинський. Вчора бачили ми цю оперу на сцені міського великого театру відновленою в новій цілком постановці режисера Улуханова і при нових декораціях. Диріґував Бердяєв, досі капельник опери у Свердловську (Урал), а тепер диріґент опери у Тифлісі (Кавказ). Гостинний виступ цього знаменитого диріґента був щасливий і влатний. Диріґував він з життям і вервою та надав музиці в деяких місцях цілком нову у Львові інтерпретацію. Партію Кармени співала з успіхом М. Ронська, що має гарний голос і сценічне виробдення. Партію Хозе співав Бедлевич, а Ескаміля Плонський. На загал вистава випала гарно. Видно, що була старанно підготована.

З судової салі.

Кріваві події в Батятичах перед судом.

В середу 15. травня ц. р. переслухувано далі свідків прокуратури. Деякі, а саме батятицькі селяни, богато змінили зі своїх зізнань, зложених перед слідчим суддею або цілком відкликали свої давніші зізнання на нинішній розправі.

Зізнання поліційних свідків.

Переслухані свідки, як Микола Бучек, Антін Гуньо і Йосиф Позонський, всі три поліцаї, незаприсяжені, обтяжували далі своїми зізнаннями всіх обвинувачених і загально зізнавали так само, як і інші свідки поліцаї. Поза тим до розправи нічого нового не внесли. Справді св. Антін Гуньо твердив, що чув ще два відокремлені стріли по остерігаючій сальві, але запевняє, що стріли віддано напевно в гору, а не до людей. Цікаве, що і ці свідки, і інші переслухані вже свідки-поліцаї пізнають обв. Івана Курівця (Ящишина) по золотих зубах (бо лише один він їх має зпоміж усіх обвинувачених), хоч лише деякі з цих свідків називають його по назвищі. Далі дуже цікавий момент піднїс на розправі св. Микола Бучек. Він зізнав, що між остерігаючою другою і третьою сальвою, відданою вже до людей, вибігли діти зі школи і зібралися на переді товпи разом із селянками. Пізніше зміняє він своє зізнання і каже, що діти і жінки розбіглися цілком так, що третю сальву віддано до товпи селян.

Зізнання селян.

Опісля зізнавали дальше свідки прокуратури, але вже батятицькі селяни. І так св. **Василь Кись**, 17-літній хлопець, під присягою зізнає, що дійсно чув у селі в Народнім Домі, як хтось промовляв до зібраних там селян і радив їм застрайкувати, але ані по голосі ані по рисах лиця не пізнав тої особи, бо це було в сумерку. Заперечує рішучо, ніби тим бесідником був обв. Михайло Лігашевський. Тоді предс. Тертіль відчитує його зізнання, зложені перед слідчим суддею, де він назвав обв. Мих. Лігашевського як того бесідника. Св. Кись заявляє, що слідчий суддя запитався його, чи то говорив Мих. Лігашевський в Народнім Домі до селян, на що він притакнув. Зробив це тому, бо боявся, щоб його поліція не арештувала. Далі зізнає, що слідчий суддя переслухував свідків на постерунку і перед переслуханням поліція теpоризувала свідка, кажучи: „Ти большевик. Тебе арештуємо!“. При тому уживала таких соковитих висловів, як „шляк вас трафить, большевики“ і т. д. Також інші свідки, як Ілько Процик і Теодор Луківський потвердили своїми зізнаннями, що їх перед переслухуванням у слідчого судді поліція в цей самий спосіб теpоризувала.

Тоді прок. Пехе забрав слово і просив трибунал списати зі свідком Кисем окремий протокол та його арештувати. Але обор. д-р Старосольський спротивився, щоби свідка арештовано, кажучи, що це можна уважати теpоризуванням цього свідка. Предс. Тертіль заявив, що прокуратор може окремо доходити собі, чи цей свідок зізнав правду і тому не прихилився до внесення прокуратора.

Далі св. **Олекса Хаврона,** незаприсяжений, зізнав, що не чув, аби обв. Мих. Лігашевський намовляв людей до страйку. Каже, що камінням на поліцію не кидано тому, бо каміння лежало на гостинці під грубою верствою снігу.

Зноваж св. **Ілько Процик** під присягою зізнає, що поліція перед його переслуханням у слідчого судді теpоризувала його і казала йому зізнавати так: „Михайло Лігашевський мав сказати до свідка в дні 29. XII. 1928 р. на дорозі такі слова: чужі фірманки поїхали по дерево, але ми не їдемо“. Тепер свідок каже, що він присягнув і говорить правду, а тому нині відкликує свої зізнання, зложені перед слідчим суддею. Далі на запит обор. д-ра Старосольського виявляється, що цього свідка арештовано перед його зізнанням у слідчого судді і що свідок пересидів ці-

ний день на поліції в Мостах Великих. Пізніше випущено його на волю і переслухано у слідчого судді, але він не знав, чи як свідка чи як обвинуваченого. До нього також просив прокуратор приноровити припис § 277 к. п. і його арештувати, але предсідник не згодився на це, кажучи, що прок. може окремо потягати його за неправдиві зізнання до відповідальности.

Вкінці переслухано ще під присягою св. **Теодора Луківського.** Він відкликав цілком свої зізнання, зложені перед слідчим суддею, кажучи, що вони є неправдиві. Зате предс. Тертіль скористав тут з припису § 277 к. п. і свідка арештовано та відставлено до слідчого судді. Предс. мотивував свій крок тим, що слідчий суддя упімнув свідка перед зізнанням по думці § 165 к. з., щоби він зізнав правду. Цього свідок не зробив.

На тому перервано розправу до четверга

Зі спортового життя.

Перед виїздом „України" до Ужгороду.

Ужгородський спортовий клюб „Русь", що запросив до себе львівську „Україну" на два змагання, приготовляється, як довідуємося, дуже енергічно до зустрічі з львівською дружиною. Сама зустріч подумана як „Свято Спортовця" і викликала живе зацікавлення не тільки в Ужгороді, але й у інших містах Закарпаття. Мірилом зацікавлення є хочби те, що вже тепер ріжні спортові ентузіясти в Ужгороді поробили заклади, що цим разом оба змагання мусить виграти „Русь". Побачимо.

З діяльности спорт. т-ва „Ропник" у Бориславі.

„Ропник" (Борислав) зачав цьогорічний сезон копаного мяча з Т. У. Р-ом (Борислав) у приятельських змаганнях з вислідом 2 : 2 (2 : 1) дня 1. ц. м. В неділю 12. ц. м. грав „Ропник" з „Соколом" (Дрогобич) з вислідом 5 : 2 (3 : 1). З обох цих змагань можна завважити, що „Ропник" працює ц. р. над осягненням ще кращих успіхів, як у мин. році. Можна мати надію, що „Ропник" стане небавком одною з найкращих наших дружин на провінції.

Чеські мистецтва.

Чеські змагання за мистецтво І. ліґи так якби покінчені. Вікторія Жіжков завершила всі свої змагання 18 пунктами (на 12 змагань). Славія, що на 10 змагань здобула 17 пунктів, є, можна сказати, безапеляційним мистцем на цей рік, бо два останні змагання має відіграти зі слабими противниками і до того на свойому грищі, а потребує всього 1 пункту. На третьому місці буде правдоподібно Спарта, на четвертому Богеміенс, на пятому Кладно, на шестому Чехіє Карлін. Лібен відпадає невідклично до II. ліґи.

З Верховної Пластової Команди.

В справі пластових таборів.

У звязку зі статтями д-ра Саламанчука в справі руханки і спорту в пластових таборах і з нагоди близьких загальних зборів нашого опікунчого товариства, повідомляємо всіх, що їм добро Пласту лежить на серці, що свідомі наших обовязків виконуємо їх так як в наших обставинах і при наших засобах виконувати можливо. Всяку фахову пораду і поміч, оскільки вона рахується з обставинами, ми кождої хвилі приймаємо з якнайбільшою готовістю, але просимо всіх охочих до *реальної* співпраці, звертатися до нас безпосередньо. На академічну полеміку в нас часу нема. З усієї, отже і з руханкової, спортової і лікарської діяльности в торічних таборах у нас у руках докладні звіти і з них ми здамо справу на надходячих загальних зборах У. Краєвого Товариства охорони дітей і опіки над молодю, як нашої опікунчої влади. Готові там рівночасно уділювати всяких вияснень, слухати всяких фахових поучень щодо уліпшень діяльности в Пласті, приймати зголошення до співпраці і поради щодо придбання фондів на здійснення плянів.

ВЕРХОВНА ПЛАСТОВА КОМАНДА

(як секція Українського Краєвого Товариства охорони дітей і опіки над молодю.)

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Четвер 16-го, г. 7·30 веч. „Аїда", опера, виступ диріґента Бердяєва.

Пятниця 17-го, г. 7·30 веч. „Несподіванка" (50% знижки).

Субота 18-го, г. 3·00 попол. „Твардовські на Кшеньонках".

Субота 18-го, г. 7·30 веч. „Кармен".

Малий Театр:

Четвер 16-го, г. 7·30 веч. „Варшавський мурин".

Пятниця 17-го театр замкнений.

Субота 18-го, г. 7·30 веч. Кохання без сотика" штука Кедзинського (премієра).

Кіна.

„Аполльо": „Полуня кохання".

„Кольосеум": „Таємний китаєць".

„Лев": „Острів насолод" (Містенгет і К. Франс).

„Марусенька": „Дитина вулиці".

„Оаза": „Непотрібна людина" (з Яннінгсом).

„Палас": „Драма в підземній залізниці" і „Гарі та сонні примари".

„Пан": „Янгол вулиці".

„Пасаж": „Цар джунглів".

„Фатаморгана": „Нуждарі" (В. Гюго).

„Химера": „ Як стати прімадонною".

Програма радіо.

Пятниця 17-го.

Льондон (358). 20·00. Симфонічний концерт.

Париж (1744). 16·45. Концерт. 21·35. Концерт.

Берлин (475,4). 20·00. Оперетков музика.

Відень (519,9) 17·15. Концерт. 20·15 „Княжна Кінета" оперетка Штравса.

Лянгенберг (462,2). 20·00. Концерт. 21·00. Квартет.

Мілянo (504,2) 20·30. Симфонічний концерт.

Будапешт (545). 12·05. Циганська музика. 19·30. Опера.

Москва (1442,3). 16·00. Концерт української музики.

Харків (1680). 19·00. Концерт національностей.

Київ (775). 17·45. Популярний концерт.

Рим (443,8). 20·45. „Паганіні" Легара.

Варшава (1395,1). 17·55. Концерт мандолівістів. 20·15. Концерт з Фільгармонії.

Познань (339,8). 22·15. Музика до танців.

Субота 18-го.

Льондон (358). 19·30 Орхестра. 22·35 Музика до танців.

Париж (1744) 21·15 Концерт. 22·00 Музика до танців.

Кеніґсвустергаузен (1648,3). 21·00 Фортепяновий концерт. 21·30 Скрипковий концерт.

Лянгенберг (462,2). 20·00 Веселий вечір.

Відень (519,9). 18·50 Пісні Вольфа-Феррарі.

Мілянo (504,2). 19·00 Джезбенд. 20·30 „Льодолєта", опера Масканія.

Рим (455,9). 17·30 Концерт італ. музики.

Будапешт (545). 18·00 Мадярські пісні та циганська музика. 19·35 Легка музика.

Ленінград (1000). 14·30 Сучасна музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Конкурс. Управа Монастиря С С. Василиянок в Яворові оголошує отсим конкурс на одну посаду для учительської семинарії з кваліфікацією до шкіл середних, а одну посаду на учительку школи вправ з кваліфікацією до шкіл вселюдних. — **Управа.** 2012 3—3

Пригадка. Загальні Збори „Українського Краєвого Т-ва охорони дітей і опіки над молодю у Львові відбудуться в понеділок, дня 20. травня 1929 р. о 10. год. рано в домівці Т-ва, вул. Бляхарська ч. 11 І пов. Всі Філії обовязані вислати на Збори своїх відпоручників (§. 15. стат.). — **Головний Виділ.** 2035 1—2

Сокальщина, позір! Звичайні Загальні Збори Філії „Просвіти" в Сокалі відбудуться в понеділок 20. травня н. р. в салі Народньої Торговлі в Сокалі. На порядку зборів звідомлення уступаючого виділу й контрольної комісії, а дальше вибір голови, 6 членів і 3 заступників виділу та 3 членів контрольної комісії. Початок Зборів: 10. год. рано. В Заг. Зборах можуть брати участь тільки члени Т-ва і відпоручники читалень „Просвіти", які заплатили членську вкладку за 1928, згл. 1929 р. — **Виділ.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

НОТАР в КОСОВІ за Коломиєю прийме кандидата управленню до субституції. 2009 2-2

ВАЖНЕ ДЛЯ ЛІТНИКІВ. Бюро мешкань для літників в Косові посередничить в винаймованню мешкань і уділяє всяких інформацій. 2017 2—5

ПОШУКУЮ служащого до склепу стану вільного до 27 літ здорового, чемного, чесного за рекомендацією, який знавби добре Львів. Зголошення негайно до Торг.-Пром. Банку Львів, Боїмів 4 між 4—5 поп. 2019 3 3

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха**, Львів пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні дамські годинники переробляємо на ручні. 3 6 163-7

МУЖЧИНА кавалер літ 40 на державній посаді 20 літ, має майна до 30.000 зол. шукає цею дорогою відповідної товаришки життя. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Українка". 2031 1—1

ВІЛЛЯ двоповерхова, комфорт, ціла вільна. Город. гараж. Ціна 9.500 долярів, вклад 5.500 долярів. Віля комфортова, вільне мешкання чотирпокоєве, бічна надолиста. Ціна 6.500 долярів. Центральна Агенція, вул. Коперника ч. 14. 2034 1—1

ХЛОПЦЯ львівського до практики прийме корінна торговля Е. Мартиниця, Львів, площа Унії Берестейської ч. 5. 2029 1—4

ХТО з Впр. ОО. приняв би сироту зі священичої родини, середніх літ на один місяць для відпочинку, буде ласкавий подати адресу до Адміністрації „Діла" під „відпочинок". 1—2

АБСОЛЬВЕНТКА педагогічного інституту з практикою шукає від 1. червня заняття до дітей при інтелігентній родині на час вакацій евентуально довше. Ласкаві зголошення слати до Адміністрації „Діла" під „Скромні вимоги". 2036 1—1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Загальні Збори Союзу Українських Накладень і Книгарень відбудуться у Львові в неділю дня 19 травня б. р. о год. 11-ій перед полуднем в салі засідань Товариства „Просвіта" у Львові, Ринок ч. 10. II. поверх, з таким денним порядком: 1. Відкриття Зборів. 2. Відчитання протоколу з попередних Загальних Зборів. 3. Звіт з діяльности Управи. 4. Звіт Контрольної Комісії. 5. Уділення абсолюторії уступаючій Управі. 6. Вибір голови, пятьох членів і двох заступників членів Управи Союзу. 7. Внески членів. 8. Евентуалії. За Управу СУН і К: М. Таранько, голова; М. Матчак, секретар. 2022 1—1